

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки підприємства
та організації підприємницької діяльності

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»

на тему: «Внутрішньовиробничі резерви зниження собівартості продукції на
підприємствах приладобудівної галузі
(на прикладі ТОВ «Телекарт-прилад»)»

Виконавець:
студент ФЕУП
Шміголь Михайло Михайлович

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Єгунов Юрій Артемович

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ, СКЛАД І ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ СОБІВАРТІСТЮ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ПРИЛАДОБУДІВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	6
1.1. Сутність і показники собівартості продукції.....	6
1.2. Система управління витратами підприємства	10
1.3. Чинники, резерви та шляхи зниження собівартості продукції приладобудівної промисловості	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД»	25
2.1. Характеристика ТОВ «Телекарт-прилад» і аналіз результатів його господарської діяльності.....	25
2.2. Аналіз складу і структури собівартості продукції ТОВ «Телекарт-прилад».....	41
2.3. Аналіз динаміки собівартості продукції ТОВ «Телекарт-прилад»	49
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ І ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ В ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД»	55
3.1. Основні напрямки зниження собівартості продукції в ТОВ «Телекарт-прилад».....	55
3.2. Економічне обґрунтування заходів щодо зниження собівартості продукції в ТОВ «Телекарт-прилад».....	57
ВИСНОВКИ	72
Список використаних джерел	78

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах економічного розвитку України, особливість якого пов'язана передовсім з інтеграційними процесами у світовий економічний простір постає ціла низька найважливіших проблем, що висувують на перший план ряд найважливіших задач перед промисловими підприємствами, до числа яких слід віднести: підвищення якості і конкурентоспроможності продукції, що випускається, зниження її собівартості, зменшення використання матеріальних і трудових ресурсів. Серед вказаних задач особливе місце займає задача зниження собівартості промислової продукції.

Акумулюючи поточні витрати, собівартість продукції підприємства є одним з найважливіших показників ефективності виробництва. В її зниженні знаходять віддзеркалення майже всі складові підвищення ефективності: зростання продуктивності праці, економія сировинних і паливно-енергетичних ресурсів, поліпшення використання основних виробничих фондів.

Зниження витрат на одиницю продукції дозволяє збільшити обсяг виробництва на підприємстві при наявних ресурсах, забезпечити тим самим прискорення оборотності коштів. Зниження собівартості є найважливішим джерелом підвищення рентабельності виробництва. Зменшення витрати матеріальних ресурсів сприяє економії капітальних вкладень в галузях добувної промисловості і сільському господарстві.

Особливе місце займає задача зниження собівартості в приладобудівній промисловості. У даній галузі машинобудування матеріалізуються основоположні науково-технічні ідеї, створюються нові знаряддя праці, системи машин, що визначають прогрес в інших галузях економіки. Тут закладаються основи широкого виходу на принципово нові, ресурсозберігаючі технології, підвищення продуктивності праці та якості продукції.

Разом з тим, в даний час продукція приладобудівних підприємств України відрізняється високою собівартістю при відносно низьких якісних

характеристиках, що істотно знижує рівень її конкурентоспроможності. Дана обставина є однією з основних причин скорочення збуту продукції підприємств вітчизняного приладобудування. В результаті знижується прибуток підприємств – основне джерело технічного і соціального розвитку.

Таким чином, зниження собівартості продукції приладобудівних підприємств є найважливішою умовою їх життєздатності, а пошук резервів і конкретних шляхів зниження собівартості продукції є одним з основних напрямів діяльності підприємств приладобудування.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження внутрішньовиробничих резервів зниження собівартості продукції в машинобудівній промисловості ТОВ «Телекарт-прилад» і розробка комплексу заходів щодо пошуку резервів і конкретних шляхів зниження собівартості продукції як одного з основних напрямів діяльності підприємств приладобудування.

У відповідності з метою постають наступні завдання дослідження:

- описати економічну сутність та природу собівартості продукції як найважливішого показника ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства, систему управління витратами підприємства, склад чинників, резервів та шляхів зниження собівартості продукції на сучасному приладобудівному підприємстві;

- дослідити результати виробничо-господарської діяльності ТОВ «Телекарт-прилад», склад витрат та природу їх формування в 2012-2016 роках;

- проаналізувати структуру собівартості продукції та вплив найважливіших факторних показників на динаміку собівартості продукції від її реалізації в ТОВ «Телекарт-прилад» з 2012 по 2016 рік;

- запропонувати комплекс організаційно-технічних заходів щодо зменшення собівартості продукції виробничо-господарської діяльності ТОВ «Телекарт-прилад»;

- обґрунтувати економічну ефективність розроблених заходів і доцільність їх практичного впровадження.

Об'єкт дослідження: Одеське машинобудівне підприємство ТОВ «Телекарт-прилад».

Предмет дослідження: чинники та резерви зниження собівартості продукції в ТОВ «Телекарт-прилад».

Методи дослідження. У ході дослідження використана низка методів, зокрема: загальнонаукові методи пізнання, індукції й дедукції (для аналізу теоретичних і методичних основ управління динамікою собівартості продукції); методи формально-логічного узагальнення і порівняльної оцінки (для аналізу витрат і обґрунтування шляхів їх зниження) та ін.

Інформаційна база дослідження: законодавчі та нормативні документи, що регулюють діяльність промислових підприємств в Україні; наукові та навчально-методичні роботи з обраної теми; річна звітність ТОВ «Телекарт-прилад» з 2012 по 2016 рік; основні положення перспективного плану розвитку ТОВ «Телекарт-прилад» на період до 2020 року.

Практичне значення роботи полягає в удосконаленні механізмів організаційно-технічних заходів щодо зменшення собівартості продукції виробничо-господарської діяльності ТОВ «Телекарт-прилад», обґрунтуванні економічної ефективності розроблених заходів і доцільності їх практичного впровадження.

Публікації та апробація результатів дослідження. За тематикою кваліфікаційної роботи магістра була написана стаття за темою «Диверсифікація виробництва як важливий чинник в забезпеченні конкурентоспроможності підприємства».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 87 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок. Основний зміст викладено на 77 сторінках. Робота містить 15 таблиць, 14 рисунків.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки дослідженню, зупинимося на найважливіших моментах і висновках, що дозволяють повною мірою оцінити внутрішньовиробничі резерви зниження собівартості продукції на одеському підприємстві ТОВ «Телекарт-прилад».

1. Основним напрямком діяльності ТОВ «Телекарт-прилад» є розробка і серійне виробництво телекомунікаційного устаткування і систем, приладів і автоматизованих систем урахування електроенергії, систем електронних платежів з використанням smart-карт і товарів народного споживання. Підприємство успішно працює на ринку пластикових карт з 1995 р. За цей час випущено більше 70 млн. карт, замовниками електронних телефонних карт стали національні оператори країн СНГ.

Сьогодні до складу підприємства входять чотири основні структури: приладобудівний завод, спеціалізоване конструкторське бюро (СКТБ), департамент продажів і маркетингу і сервісний центр.

На підприємстві встановлено сучасне високопродуктивне (у тому числі автоматизоване) вітчизняне устаткування і устаткування виробництва Німеччини, Японії, Франції, Швейцарії, Голландії, США.

2. Проведений в роботі аналіз виявив істотне поліпшення практично всіх кількісних і якісних показників виробничо-господарської діяльності ТОВ «Телекарт-прилад» за період з 2012 по 2016 роки (крім прибутку від реалізації продукції та рентабельності реалізованої продукції).

Так, на 9 564 тис. грн. (або на 10,67 %) зріс обсяг товарної продукції, склавши у звітному 2016 році 99 160 тис. грн. проти 89 596 тис. грн. у 2012 році.

Рівень середньорічного виробітку товарної продукції на 1 ПВП збільшився на 241,7 тис. грн. (або на 140,3 %) і склав у 2016 р. 414,0 тис. грн. проти 172,3 тис. грн. у 2012 р.

Від 11 524 тис. грн. до 3 710 тис. грн. зменшився прибуток від реалізації

продукції, що, у свою чергу, обумовило значне падіння рентабельності реалізованої продукції. Так, протягом аналізованого періоду її рівень зменшився на 10,87 процентних пунктів, склавши у 2016 році 3,89 % проти 14,76 % у 2012 р.

За період, що аналізується, незначно зменшилася середньорічна вартість ОВФ підприємства, склавши, склавши у 2016 році 69 935 тис. грн. проти 73 270 тис. грн. у 2012 році. Визначена динаміка вартості ОВФ і обсягу товарної продукції обумовила незначну зміну збільшення показника фондовіддачі: від 1,22 грн. у 2012 р. до 1,42 грн. у 2016 році.

Слід зазначити, що на початок 2018 року підприємство забезпечило достатню фінансову стійкість і ліквідність. Проте при цьому прибуток від реалізації продукції та показники рентабельності залишаються на низькому рівні.

3. Також слід констатувати суттєве збільшення матеріальних витрат, яке склало 50 629 тис. грн., або 181,3 %. Найбільшою мірою скоротилася сума інших операційних витрат – на 4 232 тис. грн., або на 64,37 %. У 2 рази зменшилися витрати на оплату праці і відрахування на соціальні заходи, склавши в 2016 році відповідно 9 768 тис. грн. і 2 761 тис. грн. Знизилася сума амортизаційних відрахувань (на 1 425 тис. грн. або на 24,31 %).

Наслідком розглянутої вище динаміки рівня витрат в розрізі економічних елементів стали суттєві зміни в структурі операційних витрат «Телекарт-прилад» протягом аналізованого періоду. Питома вага матеріальних витрат збільшилися практично у два рази, склавши у звітному 2016 році 80,33 % проти 42,73 % у базовому 2012 році.

За рештою ж економічних елементів операційних витрат спостерігається суттєве скорочення. Найбільшою мірою знизилася частка витрат на оплату праці: практично у 3 рази. Більш ніж у 3 рази зменшилась частка відрахувань на соціальні заходи. Практично у 2 рази скоротилася питома вага амортизаційних

відраховань. Більш ніж у 4 рази зменшилася частка інших операційних витрат: з 10,06 % у базовому 2012 р. до 2,39 % у звітному 2016 році.

4. Як наслідок розглянутих вище структурних змін у складі операційних витрат суттєве збільшився матеріаломісткий характер продукції ТОВ «Телекарт-прилад».

Аналізуючи дані яких характеризують динаміку собівартості товарної продукції і окремих статей накладних витрат, слід констатувати негативну динаміку адміністративних витрат. Так, абсолютна величина останніх протягом всього аналізованого періоду знизилася практично у 5 разів (на 8 314 тис. грн.), склавши у звітному році 2 196 тис. грн. проти 10 510 тис. грн. у базовому 2016 році. При тому, що собівартість товарної продукції зросла на 22,3 %. Таку динаміку адміністративних витрат слід розглядати суто як позитивне явище.

Випередження темпів зростання витрат на збут понад темпами зростання собівартості товарної продукції обумовило більш ніж двократне збільшенні питомої ваги витрат на збут: з 0,9 % у базовому році до 2,0 % у звітному 2016 році.

Зростання абсолютної і відносної величини витрат на збут слід розглядати суто як позитивне явище. Значна частина цих витрат відноситься до змінних витрат. Основну ж частку постійної частини витрат на збут складають витрати на рекламу і участь у ярмарок. Враховуючи специфіку комерційної діяльності ТОВ «Телекарт-прилад», зростання останніх слідує вважати позитивним явищем.

5. Для оцінки динаміки собівартості продукції, як найважливішою складовою частиною її аналізу, було проаналізовано показник витрат на 1 гривню реалізованої продукції (табл. 2.9), який дозволив порівнювати досягнутий рівень собівартості протягом тривалого періоду часу. Таке зіставлення є цілком коректним, оскільки аналізований показник є відносним.

Дані показали яскраво виражену негативну динаміку витрат на 1 грн. реалізованої продукції, яка зложилася на підприємстві з 2012 р. по 2016 рік.

Максимальний регрес в динаміці даного показника спостерігався в 2013 році. Цього року рівень витрат на 1 грн. реалізованої продукції збільшився на 18,06 коп. або на 29,07 %, склавши 80,18 коп. проти 62,12 коп. в 2012 році. В середньому ж витрати на 1 грн. реалізованої продукції протягом аналізованого періоду щорічно зростали на 6,48 коп.; середньорічний темп приросту склав 10,44 %. В цілому ж з 2012 р. по 2016 р. рівень досліджуваного показника збільшився на 25,93 коп. або на 41,75 %.

Така динаміка показника витрат на 1 грн. реалізованої продукції обумовила значне зниження прибутку від даного виду операційної діяльності підприємства: з 11 524 тис. грн. до 5 409 тис. грн.

6. Одна з найважливіших задач аналізу динаміки досліджуваного економічного показника полягає у виявленні і кількісній характеристиці основної тенденції його розвитку. Порівняльний аналіз результатів математичного моделювання динаміки показника витрат на 1 грн. товарної продукції у ТОВ «Телекарт-прилад» з 2012 по 2016 рік дозволив визначити вид математичної моделі. Оскільки коефіцієнт детермінації (R^2) досягає свого вищого значення (0,793) при степенної формі, модель тренда, яка найкращим чином характеризує динаміку аналізованого показника, матиме наступний вигляд: $Y = 64,824 * X^{0,1815}$

Побудоване рівняння дозволяє зробити висновок про характер виявленої тенденції зміни витрат на 1 грн. реалізованої продукції у ТОВ «Телекарт-прилад» з 2012 по 2016 рік. В нашому випадку абсолютна швидкість зниження вирівняного рівня показника, що досліджується, зменшується з часом. Таким чином, можна укласти, що на підприємстві склалася тенденція уповільненого зростання показника витрат на 1 грн. реалізованої продукції.

Слід підкреслити, що для зміни вказаної негативної тенденції колективу підприємства необхідно проводити постійну роботу щодо пошуку резервів зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції і впроваджувати дієві заходи щодо їх мобілізації.

7. Проведені в роботі дослідження виявили наявність істотних внутрішніх резервів зниження собівартості продукції в ТОВ «Телекарт-прилад». Для їх мобілізації нами розроблений комплекс заходів. Доцільність практичного запровадження заходів підкріплена відповідними техніко-економічними розрахунками.

8. Значна питома вага в собівартості продукції ТОВ «Телекарт-прилад» становлять витрати на покупні комплектуючі вироби. У їхньому складі істотну частку займають мікросхеми, закупаються в цей час у різних постачальників.

З метою скорочення витрат на покупні комплектуючі вироби пропонується оптимізувати постачальників окремих мікросхем.

Порівняльний аналіз цін на мікросхеми в розрізі двох варіантів поставки показав, що заміна постачальників забезпечить істотне зниження цін на окремі найменування мікросхем, що становить від 9,6 % на мікросхему AT24C256-10PU-2.7 до 40,7 % на мікросхему PCF8563 (SMD).

Результати розрахунків свідчать про високу ефективність заходу щодо заміни постачальників окремих видів мікросхем. Його практична реалізація знизить матеріалоємність продукції й забезпечить економію поточних витрат на матеріальні ресурси в розмірі 43 186,2 грн. у рік.

9. Високу частку у структурі операційних витрат ТОВ «Телекарт-прилад» займає оплата праці. Головним напрямом зниження витратоємності продукції є підвищення продуктивності праці. Проведені дослідження свідчать про наявність на підприємстві суттєвих резервів зросту продуктивності праці за рахунок підвищення кваліфікації персоналу.

Підвищили кваліфікацію у 2016 році 65 працівників підприємства. В тому числі – безпосередньо на виробництві – 23 осіб. (18 робітників), у навчальних закладах різних типів за договорами – 42 осіб.

Проведені дослідження показали, що продуктивність праці робітників, що пройшли професійну перепідготовку у 2016 році, зросла за даними 11 місяців 2017 року в середньому на 14 %.

У зв'язку з цим нами пропонується продовжити роботу щодо підвищення кваліфікації робітників і спеціалістів ТОВ «Телекарт-прилад» і в 2018 році.

Результати проведених розрахунків свідчать про високу ефективність заходу щодо підвищення кваліфікації персоналу. Його практична реалізація знизить витратоємність продукції й забезпечить економію поточних витрат на оплату праці з відрахуванням на соціальні заходи робітників і фахівців в розмірі 712 788,16 грн. у рік.

10. Найважливіша роль в зниженні браку повинна відводитися обліку і аналізу браку. Формування ефективної системи управління якістю продукції на промисловому підприємстві неможливе без раціональної організації обліку і аналізу браку.

Проведені дослідження дозволяють нам констатувати наявність в ТОВ «Телекарт-прилад» раціональної системи обліку браку продукції. Проте слід звернути особливу увагу на те, що на сьогоднішній день на підприємстві відсутні сучасні підходи до аналізу причин браку і контролю їх ліквідації.

11. Результати проведених розрахунків дозволяють зробити висновок про високу ефективність розроблених нами заходів, а саме: оптимізація постачальників покупних комплектуючих виробів, підвищення кваліфікації персоналу, удосконалення системи аналізу браку. Так, їх практичне впровадження забезпечить економію поточних витрат на 1 285 810,5 грн. Зниження витрат на 1 грн. реалізованої продукції в абсолютному виразі складе 1,16 коп., а у відносному 1,32 %.

Список використаних джерел

1. Ананькина Е. А., Данилочкина Н. Г. Управление затратами. — М.: РИОР, ИВАКО Аналитик, 1998. — 64 с.
2. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа. — М.: Финансы и статистика, 2000. — 416 с.
3. Балабанов И.Г. Основы финансового менеджмента. — М. Финансы и статистика, 2000. — 528 с.
4. Билык М. Дебиторская задолженность: как ею управлять? // Справочник экономиста №2. 2004 г. - стр.58-65
5. Бланк И.А. Управление использованием капитала - К. «Ника-Центр», 2000 - 656 с.
6. Боди, Зви, Мертон, Роберт К. Финансы. - М. «Вильямс», 2000г. - 592с.
7. Бромович М Анализ экономической эффективности капиталовложения. - М. Инфра - М., 1996 г. - 432 с.
8. Бутшець Ф. Ф. та інш. Бухгалтерський управлінський облік. — Житомир: ЖІТІ, 2000. — 448 с.
9. Голов С. Ф. Управленческий учет: Учебник. — К.: Либра, 2004. — 576 с.
10. Господарський кодекс України
11. Грещак М. Г., Гребешкова О. М., Коцюба О. С. Внутрішній економічний механізм підприємства. — К.: КНЕУ, 2001. — 228 с.
12. Гриньова В. М. Фінанси підприємств. ч.1. - Харківський державний економічний університет, 2001.- 223 с.
13. Егупов Ю. А. Выбор эффективного решения многокритериальной задачи формирования производственного плана предприятия // Ю. А. Егупов // Економіст. — 2008. - №11, С. 76-80.
14. Егупов Ю. А. Планирование инноваций как инструмент маркетингового и ресурсного обоснования производственной программы предприятия // Ю. А. Егупов // Вісник Черкаського університету. Серія Економічні науки. Випуск 103. — Черкаси, 2007. — С. 110-118.

15. Егупов Ю. А. Сущностная характеристика и классификация бизнес-планов // Ю. А. Егупов // Вісник Донецького університету. Серія В. Економіка і право. Спецвипуск. Том 2. Донецьк, 2006. - С. 82-90.
16. Егупов Ю. А. Экономическая оценка производственной программы предприятия в условиях многономенклатурного производства // Ю. А. Егупов // Економіст. – 2012. - №3. - С. 50-54.
17. Егупов Ю. А., Купинец Л. Е. Бизнес-план: методика разработки и анализа. // Ю. А. Егупов, Л. Е. Купинец // Навчальний посібник. Одеса: Оптимум, 2001. – 230 с.
18. Егупов Ю. А., Литвинова В. А. Механизм обоснования эффективных путей и формирования оптимальной программы повышения конкурентоспособности продукции // Ю. А. Егупов, В. А. Литвинова // Економіст. – 2012. – №8. – С. 73-78.
19. Єгупов Ю. А. Аналіз досягнення економічних критеріїв у процесі формування виробничої програми підприємства // Ю. А. Єгупов // Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. – Спец. вип. Економіка підприємства: теорія і практика: у 2 ч. – Ч. I – К.: КНЕУ, 2010. – С. 280-291.
20. Єгупов Ю. А. Деякі аспекти аналізу беззбитковості та окупності інвестиційних проектів // Ю. А. Єгупов // Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. Вип. 6 / Одес. держ. екон. ун-т.- Одеса: АТЗТ ІРЕНТТ, 2000. – С. 75-79.
21. Єгупов Ю. А. Обґрунтування методу порівняльної оцінки варіантів одноцільової оптимізації виробничої програми підприємства // Ю. А. Єгупов // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Вип. 4. Том 1. Хмельницький, 2008. – С. 131-134.
22. Єгупов Ю. А. Оптимізація інформаційного поля формування початкового плану продажів підприємства // Ю. А. Єгупов // Економіка: реалії часу. Науковий журнал [Електронний ресурс] . – 2016. – № 1(23). – С. 142-148. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n1.html>

23. Єгупов Ю. А. Параметри виробничої програми сучасного промислового підприємства // Ю. А. Єгупов // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 7. – С. 134-147.
24. Єгупов Ю. А. Планування виробничої потужності в контексті ресурсного обґрунтування виробничої програми підприємства // Ю. А. Єгупов // Економіст. – 2011. - №11. - С. 49-52.
25. Єгупов Ю. А. Про логіку побудови техніко-економічних розрахунків у бізнес-плануванні // Ю. А. Єгупов // Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. Вип. 12 / Одес. держ. екон. ун-т. - Одеса: ОДЕУ, 2002. - С. 163-166.
26. Єгупов Ю. А. Система планів сучасного промислового підприємства // Ю. А. Єгупов // Економіст. – 2017. – № 5. – С. 13-21.
27. Єгупов Ю. А. Системний підхід до планування ресурсного забезпечення виробничої програми підприємства // Ю. А. Єгупов // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 10. – С. 126-137.
28. Єгупов Ю. А. Способи реалізації багатоцільового підходу до інтерактивної оптимізації виробничої програми промислового підприємства // Ю. А. Єгупов // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип. 45 / Одеса: ОНЕУ, 2012. – 396 С. 88-95.
29. Єгупов Ю. А. Структурована процедура оптимізації виробничої програми м'ясопереробного підприємства // Ю. А. Єгупов // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип. 39 / Одеса: ОДЕУ, 2010. – С. 58-63.
30. Єгупов Ю. А. Сучасні підходи до моделювання оптимальної виробничої програми промислового підприємства // Ю. А. Єгупов // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип. 31. – Одеса: ОДЕУ, 2008. – С. 88-94.
31. Єгупов Ю. А. Таксономічний аналіз як інструмент інтерактивної оптимізації виробничої програми м'ясопереробного підприємства // Ю. А. Єгупов // Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Економічні науки. - №4, 2011. – С. 113-118.

32. Єгупов Ю. А. Форми і горизонт планування виробничої програми промислового підприємства // Ю. А. Єгупов // Економіка: реалії часу. Науковий журнал [Електронний ресурс]. – 2015. – № 2(18). – С. 243-249. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n2.html>
33. Єгупов Ю. А., Єгупова І. М. Об одном из подходов к решению «вечной» проблемы распределения косвенных затрат // Ю. А. Єгупов, І. М. Єгупова // Економіст. – 2012. - №1. - С. 28-33.
34. Єгупов Ю.А. Організація виробництва на промисловому підприємстві. Навчальний посібник // Ю.А. Єгупов // - К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 488 с.
35. Забродский В. А., Кизим Н. А. Оценка финансовой устойчивости производственно-экономических систем. - Харьков. Бизнес Информ, 2000.- 82 с.,
36. Закон Украины "О бухгалтерском учете и финансовой отчетности в Украине" от 16.07.99 г. № 996-ХМ-ВР, с изменениями и дополнениями. г. Киев, 16 июля 1999. – 64 с.
37. Закон Украины «О налогообложении прибыли предприятий». г. Киев, 22 мая 1997 № 283/97 ВР. – 88 с.
38. Ильин А.И. Планирование на предприятии: Учебник / А.И. Ильин. – Мн.: Новое знание, 2001. – 2-е изд., перераб. – 635 с. – (Экономическое образование)
39. Интерактивная процедура формирования оптимальной производственной программы мясоперерабатывающего предприятия // Ю. А. Єгупов // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Вип. 4. Том 3. Хмельницький, 2010. – С. 65-70.
40. Іващенко В.І., Болюх М.А. Економічний аналіз господарської діяльності. - К.ЗАТ „Нічлава”, 2001 р. - 204 с.
41. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры. - М. Финансы и статистика, 2001 г. - 560с.,

42. Козак В.Г., Козак Г.Я. Аналіз фінансового стану акціонерного товариства. - К.: Аграрна наука, 2000. -172 с.
43. Колас Б. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы. – М. Финансы, ЮНИТИ, 1997 г.- 576 с.
44. Костырко Л. А. Стратегия финансово- экономической деятельности хозяйствующего субъекта: методология и организация. - Луганск: ВНУ им. В. Даля, 2002 - 560 с.,
45. Котляров С. А. Управление затратами. — СПб.: Питер, 2001. — 60 с.
46. Лук'яненко І., Городніченко Ю.О. Сучасні економічні методи у фінансах. - К.: Література, 2002 р. - 352 с.
47. Лысенко Л. И. Мараховская К. А. Выбор способа наращивания акционерного капитала// Вестник Севастопольского ГУ. Экономика и финансы -2001.- №33.- с.36-41
48. М. Шим Д. К, Сигел Д. Т. Методы управления стоимостью и анализа затрат: Пер. с англ. — М.: Филинь, 1996. — 344 с.
49. Методические рекомендации по формированию себестоимости продукции (работ, услуг), утвержденные приказом Госкомитета промышленной политики Украины от 02.02.2001 г. № 47. – 164 с.
50. Методические рекомендации по формированию себестоимости продукции (работ, услуг), утвержденные приказом Госкомитета промышленной политики Украины от 02.02.2001 г. № 47
51. Національні стандарти бухгалтерського обліку: нормативна база. – 6-те вид., доп. – Х.: Фактор, 2000. – 208 с
52. Національні стандарти бухгалтерського обліку: нормативна база. – 6-те вид., доп. – Х.: Фактор, 2000. – 208 с.
53. Невешкина Е.В. Управление затратами и ценообразование: применение в условиях кризиса. Практ. пособие. – М.: Издательство «Омега –л», 2010. – 134 с.

54. Омелянчук А. И. Совершенствование методов оценки финансового состояния акционерного общества. - Донецк: ИЭП НАН Украины, 1997 г. - 44 с.
55. Орлов О.О. Маржинальная прибыль в экономических расчетах на промышленных предприятиях: монография / О.А.Орлов, Е.Г.Рясных изд. 2-е, переработ. и дополн.-К.: Освіта України. 2011. – 192 с.
56. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства. Підручник. – К.: Скарби, 2002, 336 с.
57. Осипов В.И. Экономика предприятия: [Учебник]. – Одесса: Маяк, 2005. – 720 с.
58. Положение (стандарт) бухгалтерского учета 15 "Доход" утвержденное приказом Министерства финансов Украины от 29.11.1999 г. №290 зарегистрированное в Министерстве юстиции Украины 14.12.1999 г. № 860/4153, с изменениями и дополнениями. 1999. – 25 с.
59. Положение (стандарт) бухгалтерского учета 16 "Расходы", утвержденное приказом Министерства финансов Украины от 31.12.99 г №! 318, зарегистрированное в Министерстве юстиции Украины 19.01.2000 г. г № 27/4248, с изменениями и дополнениями. 2000. – 32 с.
60. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. - Тернопіль, Економічна думка, 2001р. - 454 с.
61. Родионова В. М., Федотова М. А. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции. - М. «Перспектива», 1995. - 104 с.
62. Румянцева Е. Механизм реорганизации финансовой функции предприятия// Проблемы теории и практики управления №1, 2002 - стр. 83-88
63. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. - Минск, Новое знание, 2001 г., - 688 с.
64. Садеков А.А., Лисова Н.А. Инвестиционная привлекательность предприятия (методология и методика оценки). Донецк. - Донецкий ГУЭТ, 2001. - 270 с.
65. Свінцицька О.М. Планування діяльності підприємства. Навч. посіб. – К.:

- Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 232 с.
66. Своробович Л. Н., Егупов Ю. А. Методические основы формирования системы материального поощрения на машиностроительных предприятиях // Л. Н. Своробович, Ю. А. Егупов // Науковий вісник. Од. держ. екон. ун-т. Всеукр. асоц. молод. наук. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2010. - №10 (111). – С. 210-223
67. Скударь Г.М. Управление конкурентоспособностью крупных акционерных обществ: проблемы и решения //НАН Украины К. Наукова думка. 1999-496с.
68. Современный финансово-кредитный словарь. Под общей ред. М.Г. Лапусты. - М. Инфра-М, 1999. – 526 с.
69. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. - К. Львів. - НБУ - 2000р. - 485 с.
70. Уайлман Э. Сокращение затрат / Эндрю Уайлман; Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес-Букс, 2009. – 198 с.
71. Уолш, Кяран. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства. - К. Наукова думка, 2001 - 367с.
72. Управление затратами на предприятии: Учеб. / Под ред. Г. А. Краюхина. — СПб.: Издат. дом «Бизнес-пресса», 2000. — 276 с.
73. Управління витратами. Навч. посіб. / М.Г. Грещак, В.М. Гордієнко, О.С. Коцюба та ін.; За заг. ред. М.Г. Грещака. – К.: КНЕУ, 2008. – 264 с.
74. Фандель Г. Теорія виробництва і витрат: Пер. з нім. — К.: Таксон, 300. — 521 с.
75. Федоренко В.Г., Якушев Е.Р., Гаврилова Т.В. Оцінка та діагностика фінансового стану підприємства.// Економіка та держава №2, 2004 р. - стор. 26-29
76. Финансовое положение предприятия (оценка, анализ, планирование)./ Под ред. Чупис А. - Сумы, «Университетская книга», 1999 г.- 332 с.
77. Финансовый менеджмент: теория и практика. // Под ред. Е.С. Стояновой - 5-е изд., перераб. и доп. - М. : Издательство «Перспектива», 2003 – 656 стр.

78. Фінансова діяльність підприємства / Бандурка О.М., Коробов М.Я. - К.: Либідь, 2002г.- 384 с.
79. Хелферт Эрик. Техника финансового анализа. - М.: Аудит, 1996 г. - 663 с.
80. Хорнгрен И. Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий; аспект: Пер. с англ. — М.: Финансы и статистика, 1995. — 416 с.
81. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: Навч. посібник. - Київ: ЦУП, 2002, - 656 с.
82. Царев В.В. Внутрифирменное планирование. – СПб.: Питер, 2002.– 496 с.: ил. – (Серия «Ученик для вузов»).
83. Чуприна Е.А. Экономический анализ на предприятиях малого бизнеса: задачи и направления развития//Вісник Харківського національного університету ім. Карабіна, 2002. - №564 - с.371
84. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства. Навчальний посібник. – Львів: «Новий світ-2000», 2004. – 268 с.
85. Экономика предприятия. Под ред. Мельник Л.Г.Сумы: Университетская книга, 2002 г. - 632 с.
86. Экономика предприятия. Под ред. Сафронова Н.А. - М. Юристь, 2000. - 584 с.
87. Яковлев О.І., Устич А.О. Планування діяльності підприємства: Навчальний посібник. Харків: Консул, 2005. – 88 с.